

Aan: Provinciale Staten van Zeeland

t.a.v. Dhr. J.M.M. Polman

cc. Griffie van de Staten

Postbus 6001

4330 LA Middelburg

Amsterdam, 2 april 2020

Betreft: Mogelijke bedrijfsluiting kerncentrale Borssele

Geachte heer Polman, leden van de Provinciale Staten van Zeeland,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de brief over bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale Borssele die EPZ op 9 maart jl. aan u heeft gestuurd.

De brief volgt op een verzoek van uw Staten "inzichtelijk te maken, wat er nodig is om de bedrijfsduur van de kerncentrale Borssele te verlengen en wat daarvan de gevolgen zijn". World Information Service on Energy (WISE) Nederland en Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie Laka zijn van mening dat er zodanige problemen met kernenergie bestaan, dat eerder een vervroegde sluiting van de kerncentrale Borssele (KCB) in beeld komt.

Wij willen u daar graag over adviseren.

1. De Regionale Energiestrategie (RES) is een instrument om te komen tot regionaal gedragen keuzes voor de opwek van hernieuwbare energie. Kernenergie is geen hernieuwbare energiebron. Het is daarom merkwaardig dat er in de RES van de provincie Zeeland aandacht is besteed aan de mogelijkheid om kernenergie te benutten. Kernenergie kan niet meetellen bij de opgave die wordt gesteld, mede omdat het volgens nieuwe Europese richtlijnen evenmin duurzaam is. Zo produceert het een ernstig afvalprobleem, waar we na jaren van onderzoek nog steeds geen oplossing voor hebben.
2. EPZ argumenteert in haar brief van 9 maart dat de kerncentrale Borssele voor een "vervangende basislast" kan zorgen op momenten dat duurzame bronnen geen stroom kunnen leveren. Kernenergie zorgt voor circa 3 procent van de Nederlandse elektriciteitsbehoefte. Dat percentage is dermate laag, dat de KCB nooit op nationaal niveau een substantiële vervangende basislast kan verzorgen. Daarnaast zal de kerncentrale zowel gepland als ongepland uit productie zijn in verband met onderhoud of problemen. Het is daarom raadzaam op Europees niveau te blijven werken aan een geïntegreerde elektriciteitsmarkt en de interconnectie-capaciteit tussen Nederland en buurlanden op te

schroeven, aan verdere ontwikkeling van hernieuwbare opwekcapaciteit te werken en opslagmogelijkheden te ontwikkelen en te implementeren.

3. Ouderdom komt met gebreken. Het openhouden van Borssele zal grote investeringen vergen. De kerncentrale draait al sinds 1973 en is bijna 50 jaar oud. Het is daarmee één van de oudst draaiende kerncentrales in de EU. Hoe dan ook zullen er vitale onderdelen vervangen moeten worden om nog langer verantwoord door te gaan. Omdat de nieuwste veiligheidseisen moeten worden toegepast, zal een verlengde openstelling tot extra kosten leiden. In de afgelopen tien jaar zijn wereldwijd zonne- en windenergie tientallen procenten goedkoper geworden. Je zou verwachten dat kernenergie, omdat het al meer dan 50 jaar wordt toegepast ook steeds goedkoper is geworden, maar het tegendeel is waar. De praktijk wijst uit dat kernenergie steeds duurder wordt. Concurrenieren met zonne- en windenergie is voor kernenergie vrijwel onmogelijk.
4. De investeringskosten zijn niet slechts voorbehouden aan de periode na 2033. In 2023 zal er een tien-jaarsrevisie moeten plaatsvinden. Op grond van deze revisie zal de KCB investeringen moeten plegen om te voldoen aan de huidige normen. Dat zal leiden tot extra lasten voor de aandeelhouders, namelijk RWE en PZEM. Als geen ander zult u zich realiseren dat dit financiële gevolgen heeft voor de provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten, die tevens aandeelhouder zijn. De verwachting voor de Noordwest-Europese prijsontwikkeling van elektriciteit bevestigt dat het onwaarschijnlijk is dat de marktprijs vanaf 2020 zal stijgen en dat PZEM vanaf 2020/2021 weer flink winst zou kunnen gaan maken. U wilt onderzoeken wat er nodig is om een verliesgevende wijze van elektriciteitsproductie zo lang mogelijk te continueren. Tegelijkertijd heeft uw provincie vanuit financiële overwegingen vaker gepleit voor het overdragen van de centrale aan het Rijk.
5. Bij de kerncentrale Borssele en bij toeleveringsbedrijven werken honderden mensen. Volgens EPZ gaat het om 600 - 1.000 hoogwaardige arbeidsplaatsen in Zeeland. Tevens zien we dat de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in wind en zon, gecombineerd met investeringen in de netwerken hebben geleid tot duizenden nieuwe werknemers in een nog steeds groeiende sector. Zeker voor een wind- en zonrijke provincie als Zeeland loont het de moeite om te onderzoeken of er in deze sectoren een aanmerkelijk sterker werkgelegenheidspotentieel zit.
6. Bij de Raad van State dient een beroepszaak betreffende het ontbreken van een benodigde Milieueffectrapportage (MER) voor de laatste vergunningswijziging van de kerncentrale Borssele. Greenpeace en WISE hebben deze zaak aangespannen, omdat zij van mening zijn dat de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) de vergunning van Borssele heeft gewijzigd, zonder daarbij voldoende informatie over het milieu mee te kunnen nemen omdat er nooit een MER is gemaakt. De Nalevingscommissie van het Verdrag van Aarhus constateerde in oktober 2018 dat de vergunningverlening op het punt van inspraak niet aan de verplichtingen voldoet. In België werd in een vergelijkbare kwestie onlangs uitspraak gedaan door het Constitutionele Hof ten aanzien van de kernreactoren Doel 1 en Doel 2 na een eerder oordeel van het Europese Hof. Beide Hoven oordeelden daarbij dat er een MER gemaakt had moeten worden en dat deze tevens grensoverschrijdend had moeten zijn. De beide reactoren Doel 1 en 2 hebben nu uitstel gekregen tot einde 2022 om alsnog een MER op te stellen. Binnenkort wordt uitspraak verwacht van de Raad van State inzake Borssele.

7. In de RES wordt een korte alinea gewijd aan thoriumcentrales. Een nieuwe thoriumcentrale zou volgens de opstellers vanaf 2050 de dan gesloten kerncentrale Borssele kunnen vervangen. Er bestaat in de wereld echter nog geen enkele werkende versie. China werkt aan een proefmodel. Die zou eerst een aantal jaren moeten proefdraaien, voordat er een groter schaalmodel gebouwd gaat worden. Ook daar zal veel mee geëxperimenteerd moeten worden voordat commerciële versies beschikbaar komen op de markt. Volgens de huidige schattingen zijn deze thoriumcentrales peperduur, vergelijkbaar met de huidige nieuwe kerncentrales. Het zal nog vele tientallen miljarden euro's kosten om een thoriumcyclus en -infrastructuur op te bouwen. Al met al gaat het lang duren en is het nog zeer onzeker of er ooit thoriumcentrales gaan komen.

Wij pleiten er daarom voor dat u bij het Rijk niet het langer openhouden van de kerncentrale Borssele, maar juist het zo spoedig mogelijk sluiten voor gaat stellen. Als richtpunt zou 2023 uitstekend zijn. Er hoeven dan geen kostbare investeringen gedaan te worden als gevolg van de 10-jaarsrevisie. Ook kan er dan afgezien worden van het opstellen van een kostbaar en intensief MER-traject.

Wij zijn vanzelfsprekend bereid vragen te beantwoorden en deze brief van een eventuele mondelinge toelichting te voorzien.

Hoogachtend,

K. Sleven

Directeur World Information Service on Energy (WISE Nederland)

D. Bannink

Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie LAKA